

Serbian case text

Arbitration award of 1 October 2007 Proceeding No. T-8/06

T - 8/06

Spoljnotrgovinska arbitraža pri Privrednoj komori Srbije u Beogradu, i to Arbitražno veće u sastavu [arbitar1], [arbitar 2] i [arbitar 3], kao predsednik Veća, sa zapisničarem gospođom D, rešavajući u sporu tužioca preduzeća X., koga po punomoćju zastupa J, advokat iz Beograda, protiv tuženog preduzeća Y, radi duga u iznosu od EUR 100.000, po sprovedenom postupku i po održanoj usmenoj raspravi dana 1. oktobra 2007, na osnovu članova 37 stav 6, 47 i 49 Pravilnika o spoljnotrgovinskoj arbitraži pri Privrednoj komori Srbije, donosi sledeću

ODLUKU

I TUŽBA SE SMATRA POVUČENOM za iznos od EUR 124.557,18.

II DELIMIČNO SE USVAJA tužbeni zahtev pa se obavezuje tuženi preduzeće Y, da plati tužiocu preduzeću X, u roku od 15 dana od dana prijema odluke:

- a) iznos od EUR 15.000,00 na ime povraćaja uplaćenog avansa,
- b) iznose od EUR 7.662,10 i EUR 2.948,62 na ime stvarne štete zbog neispunjenja-ugovora,
- c) iznos od EUR 1.464,12 na ime izmakle koristi.

III DELIMIČNO SE ODBIJA kao neosnovan tužbeni zahtev:

- a) na ime stvarne štete za EUR 3.848,96.
- b) na ime izmakle koristi za EUR 69.076,20 sa zahtevanom kamatom.

IV OBAVEZUJE SE tuženi da plati tužiocu kamatu po stopi od 3,5% godišnje na iznose dosuđene po stavu II izreke ove odluke, počev od 10. aprila 2006. do isplate, u roku od 15 dana od dana prijema ove odluke.

V OBAVEZUJE SE tuženi da plati tužiocu iznos od EUR 1.884,23 na ime registracionih, arbitražnih i troškova zastupanja u roku od 15 dana od dana prijema ove odluke.

Obrazloženje

I Nadležnost Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije

1. Tužilac je podneo tužbu Spoljnotrgovinskoj arbitraži pri Privrednoj komori Srbije u Beogradu (primljena u Arbitraži 10. aprila 2006) u kojoj je naveo da su stranke u članu VII ugovora o kupoprodaji od 27. juna 2002. za rešavanje sporova predvidele nadležnost Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije.

2.

2.1. Arbitražno veće je utvrdilo da član VII stav 1 kupoprodajnog ugovora od 27. juna 2002, iz koga je proizašao spor o kome se rešava u ovom predmetu, sadrži, pored arbitražne, i prorogacionu klauzulu („nadležni sud prema mestu sedišta kupca“). Veće je ustanovilo da je navedena odredba tako formulisana da ostavlja tužiocu izbor da li će se za rešenje spora obratiti ugovorenoj arbitraži ili sudu. Veće je, takođe, zaključilo da se može smatrati da, kod takve odredbe, ugovor sadrži arbitražnu klauzulu, te da se tužilac opredelio za arbitražno rešenje spora, što je mogućnost koja je u skladu sa ugovorom.

2.2. Veće je posebno razmotrilo formulaciju člana VII stav 1 u delu u koji predviđa mogućnost izuzimanja sporova iz nadležnosti sudova. Stranke su ovu opciju izrazile kao mogućnost da se sporovi rešavaju „pred Privrednom komorom Jugoslavije“. Privredna komora Jugoslavije je bila institucija u čijem okviru je, u momentu zaključenja ugovora, bila organizovana i delovala Spoljnotrgovinska arbitraža. U praksi te Spoljnotrgovinske arbitraže bilo je opšteprihvaćeno da se pozivanje stranaka na nadležnost „Privredne komore Jugoslavije“ za rešavanje sporova iz poslovnih ugovora sa stranim elementom u subjektu smatra dovoljnim za uspostavljanje nadležnosti ove Arbitraže, odnosno kao jasna indikacija da su stranke nameravale, koristeći takvu formulaciju, da svoje sporove iznesu na rešavanje pred Spoljnotrgovinsku arbitražu pri Privrednoj komori Jugoslavije.

2.3. Članom 3 Zakona o prestanku važenja Zakona o Privrednoj komori Jugoslavije (Sl. glasnik Republike Srbije 55/2003), koji je stupio na snagu 5. juna 2003, određeno je da Spoljnotrgovinska arbitraža pri Privrednoj komori Jugoslavije produžava sa radom pri Privrednoj komori Srbije, u postojećem sastavu i postojećoj organizaciji, pod istim uslovima i sa punom autonomijom i nezavisnošću, te da se sporovi rešavaju uz primenu postojećeg arbitražnog pravilnika. U tom smislu, ova je odluka doneta od strane Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije uz primenu Pravilnika te institucije. Pri tom je u potpunosti očuvana volja stranaka u pogledu odluke da sporove iznose na rešavanje pred arbitražu, te u pogledu arbitražne institucije koje su izabrale. Naime, iz navedenih odredbi Zakona o prestanku važenja Zakona o Privrednoj komori Jugoslavije prozilazi da je Arbitraža čiju su nadležnost strane ugovorile promenila samo instituciju pod čijim je okriljem formalno organizovana, ali da je u potpunosti očuvala status, organizaciju, prirodu i samostalnost, te ostale

karakteristike koje je imala i pre ove promene, pa stoga postoji potpuni identitet između Arbitraže koju su stranke odredile svojim ugovorom i Arbitraže koja je odluku donela.

2.4. Arbitražno veće je konstatovalo da se tuženi obratio Arbitraži i da pri tom nije osporio njenu nadležnost za rešavanje spora.

3. Iz iznetih razloga, Arbitražno veće je stalo na stanovište da u kupoprodajnom ugovoru od 27. juna 2002, iz koga je proistekao spor koji je povod za tužbu u ovoj stvari, postoji punovažni arbitražni sporazum i da taj sporazum predviđa nadležnost Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije.

II Imenovanje arbitara

[]

III Primena materijalnog prava

1.

1.1. Veće je našlo da stranke nisu izvršile izričit izbor prava merodavnog za ugovorni odnos.

1.2. Tužilac je u tužbi tvrdio da se u rešavanju sporova ima primeniti materijalno pravo Srbije. Ovaj stav tužilac je zasnovao na činjenici da su kao jedan od dva moguća načina rešavanja sporova stranke ugovorom o kupoprodaji predvidele nadležnost sudova Srbije.

2.

2.1. Što se tiče navoda tužioca u tužbi da se u rešavanju sporova iz datog ugovora ima primeniti materijalno pravo Srbije, Arbitražno veće imalo je u vidu da Pravilnik određuje da će arbitri, ukoliko stranke same ne izaberu pravo, primeniti pravo na koje upućuju kolizione norme čiju primenu smatraju najprikladnijim u datom slučaju (član 48 stav 2), odnosno da je članom 50 stav 3 Zakona o arbitraži Srbije predviđeno da će arbitražno veće odrediti merodavno pravo ako to stranke nisu učinile, na osnovu kolizionih pravila koje oceni prikladnim. Polazeći od ovog ovlašćenja, Arbitražno veće se opredelilo za primenu kolizionih normi srpskog Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u odnosu na sporna pitanja iz ugovora u pogledu kojih Bečka konvencija (v. dalje tačku 2.2) ne sadrži odredbe. Prema odredbi člana 20 tog Zakona, kada stranke ne izvrše izričit izbor prava, za ugovorni odnos je merodavno pravo na koje upućuju posebne okolnosti slučaja (pravo najbliže veze). U konkretnom slučaju, više posebnih okolnosti (srpski jezik kao jezik ugovora, sedište kupca u Srbiji, mesto ispunjenja ugovora u Srbiji, alternativno predviđena nadležnost srpskih sudova za rešenje spora) upućuju na primenu srpskog materijalnog prava.

2.2. Arbitražno veće je konstatovalo da se u ovom slučaju međunarodne prodaje robe prvenstveno primenjuje Konvencija UN o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe („Bečka konvencija“). Prema podacima Komisije Ujedinjenih nacija za

međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL), koji su dostupni na svetskoj mreži na adresi http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html, Bečka konvencija je stupila na snagu u odnosu na Rumuniju 1. juna 1992, a u odnosu na Srbiju 27. aprila 1992. Shodno odredbama člana 1 stav 1, tačke (a) i (b) Konvencije, u kojoj je određeno njeno polje primene, Konvencija se primenjuje na ugovore o prodaji robe između strana koje imaju svoja sedišta na teritoriji različitih država članica Konvencije, ili kada kolizionne norme odrede pravo države članice kao merodavno. U konkretnom slučaju oba uslova za primenu Bečke konvencije su ispunjena.

IV Arbitražni postupak, tok usmene rasprave

1. Tuženi nije odgovorio na tužbu niti se izjašnjavao o imenovanju arbitara iako su mu tužba sa pozivom da na nju odgovori, dopune tužbe i obaveštenja o imenovanju arbitara uredno dostavljeni (što je Arbitražno veće utvrdilo na osnovu izveštaja kurirske pošte u predmetu i iz činjenice da je tuženi poslao određena dokumenta koja su u Arbitraži primljena 23. juna 2006).

2.

2.1. Sekretarijat Spoljnotrgovinske arbitraže je poziv za usmenu raspravu zakazanu za 1. oktobar 2007. stranama poslao 3. septembra 2007. DHL kurirskom poštom. Tužilac je poziv uredno primio, a iz izveštaja kurirske pošte od 13. septembra 2007. vidi se da poziv nije uručen tuženom zato što primalac nije poznat na adresi navedenoj u ugovoru o kupoprodaji, odnosno na adresi na kojoj je primio tužbu i ostale prethodne pošiljke Arbitraže.

2.2. Arbitražno veće je utvrdilo da je poziv za usmenu raspravu uredno uručen i tuženom. Po članu 34 stav 3 Pravilnika te članu 41 stavovi 2 i 3 Zakona o arbitraži Srbije dostava se vrši na poslednju poznatu adresu primaoca, s tim što je to adresa koja je navedena u arbitražnom sporazumu. Na ovu adresu je poziv tuženom za usmenu raspravu i upućen. Kako je tuženi već primao pošiljke Arbitraže na adresi naznačenoj u ugovoru o kupoprodaji (koji sadrži i arbitražnu klauzulu), a nije obavestio Arbitražu o promeni adrese, Veće je zaključilo da je poziv za usmenu raspravu i njemu uredno uručen.

3. Na usmenu raspravu 1. oktobra 2007. pristupio je samo punomoćnik tužioca. Pošto je Arbitražno veće konstatovalo da je Sekretarijat Arbitraže uredno dostavio poziv za raspravu i tuženom (tačka 2 ovog dela obrazloženja odluke), Veće je zaključkom, na osnovu člana 34 stav 7 Pravilnika, koji dozvoljava da se postupak vodi u odsustvu uredno pozvanih stranaka, odlučilo da se rasprava održi i bez prisustva tužene strane. Pri donošenju ove odluke Veće je imalo u vidu i obavezu da pazi da se postupak vodi bez odugovlačenja (član 36 stav 2 Pravilnika), a iz ponašanja tuženog je proizilazilo da se ne bi odazvao ni na naknadne pozive za raspravu.

4. Arbitražno veće je na usmenoj raspravi sprovelo dokazni postupak. Veće je ispitalo argumente i dokaze koje je tužilac ponudio za svoje zahteve, sa stanovišta moguće odbrane tuženog, ali samo u granicama pravila o teretu

dokazivanja, te bez ispitivanja materijalno-pravnih prigovora koje je tuženi mogao isticati.

V Tužbeni zahtev, stanovišta tužioca o činjeničnim i pravnim pitanjima, stav tuženog

1.

1.1. U tužbi koja je primljena u Arbitraži 10. aprila 2006, u drugim podnescima (primljenim u Arbitraži 24. maja i 25. oktobra 2006), te u reči na usmenoj raspravi tužilac je naveo: (i) da je sa tuženim kao prodavcem 27. juna 2002. zaključio ugovor o kupoprodaji robe – drvene građe od kanadskih topola kojim se tuženi obavezao da tužiocu kao kupcu proda ukupnu količinu od 10.000 m³ ove građe, s tim što bi mu mesečno isporučivao po 1500 m³ robe – 15 dana nakon izvršene uplate mesečnog avansa za prvu isporuku, a za ostale isporuke u roku od 10 dana od dana uplate takvog avansa; (ii) da je navedeni mesečni avans ugovoren u visini 30% iznosa svake pojedinačne isporuke, te da je ugovoreno da će tužilac preostalih 70% iznosa po svakoj isporuci plaćati tuženom po preuzimanju mesečne isporuke; (iii) da je ugovorena cena od EUR 32,5 po 1 m³ fco Kovin-Dunavac, Jugoslavija, kao i paritet isporuke C.I.F. S. [grad u Srbiji]; (iv) da je ugovorom o kupoprodaji predviđeno da je, u slučaju nastupanja više sile, tuženi dužan da o tome obavesti tužioca i dostavi dokaze u roku od 24 sata od dana nastanka više sile; (v) da su se 31. jula 2002. tuženi kao prodavac i preduzeće C (prevoznik) saglasili da se izvrši transport trupaca topole na relaciji K. [grad u Rumuniji] – S. [grad u Srbiji] u periodu od 5. do 30. avgusta 2002. nepokrivenim plovnim objektom; (vi) da je tužilac kao kupac uredno izvršio uplatu avansa u iznosu od EUR 15.000,00, ali da tuženi kao prodavac nije izvršio ugovorenu isporuku robe; (vii) da se zbog neizvršenja ugovora krivicom tuženog tužilac obraćao i Ministarstvu unutrašnjih poslova – Okružnom inspektoratu policije, ali da ni na taj način nije mogao privoleti tuženog da izvrši dužnu isporuku; (viii) da, pored toga što nije isporučio ugovorenu robu, tuženi nije vratio primljeni avans u iznosu od EUR 15.000,00; (ix) da je ugovor o kupoprodaji sa tuženim raskinut; (x) da je tuženi neizvršenjem svoje obaveze tužiocu prouzrokovao štetu, i to: (a) ukupnu kamatu i troškove kredita prema ugovoru o kreditu koji je tužilac zaključio sa poslovnom bankom 21. juna 2002. računajući na svoje obaveze plaćanja po osnovu ugovora o kupoprodaji sa tuženim, a koji kredit je otplatio 1. februara 2004, (b) neostvarenu dobit tužioca, koja je odmerena na osnovu ugovora o kupoprodaji topolove građe - daski koji je tužilac kao prodavac zaključio sa trećim licem, preduzećem D, pre zaključenja ugovora o kupoprodaji sa tuženim (po kome je ugovorio prodaju 40 kubnih metara građe po ceni od EUR 125 po 1 kubnom metru, uz utvrđene troškove proizvodnje, a primenom normativa da je za 1 kubni metar građe u primarnoj obradi potrebno 1,875 kubnih metara topole), (c) te troškove koje je tužilac snosio u cilju realizacije ugovora o kupoprodaji sa tuženim – troškove službenih putovanja u Rumuniju (dnevnice i troškovi prevoza).

1.2.

1.2.1. Tužilac je tužbom zahtevao da tuženi bude obavezan da mu plati ukupnu sumu od EUR 224.557,18, kako sledi: (i) da mu vrati iznos plaćenog avansa u visini EUR 15.000,00 na ime povraćaja stečenog bez osnova; (ii) da mu naknadi stvarno pretrpljenu štetu u iznosu od EUR 14.459,68, od toga: EUR 2.897,58 na

ime kamate na EUR 15.000,00 i na ime troškova kredita uzetog od banke do njegove otplate (do 1. februara 2004), EUR 3.900,00 na ime kamate na iznos vraćenog kredita počev od dana njegove otplate (1. februar 2004) pa do 31. marta 2006 (dan obračuna te kamate), te EUR 7.460,00 na ime troškova službenih putovanja u Rumuniju (dnevnice) plus EUR 202,10 za troškove prevoza; (iii) da mu naknadi izgubljenu dobit u ukupnom iznosu od EUR 195.097,50, što je iznos izgubljene dobiti za šest i po mesečnih isporuka pri vrednosti mesečne isporuke EUR 30.015,00, koja je odmerena prema elementima ugovora o kupoprodaji koji je tužilac kao prodavac zaključio sa preduzećem D. Ove tužbene zahteve, kako u pogledu povraćaja stečenog bez osnova, tako i u pogledu naknade štete, tužilac je zasnovao na relevantnim odredbama srpskog Zakona o obligacionim odnosima.

1.2.2. Tužilac je podneskom primljenim u Arbitraži 24. maja 2006. smanjio tužbeni zahtev tako što je ukupnu vrednost zahteva (navedenog u prethodnoj tački 1.2.1) umanjio sa EUR 224.557,18 na EUR 100.000,00. Iz navedenog podneska zaključuje se da je tužilac smanjio zahtev na ime izmakle koristi sa EUR 195.097,50 na EUR 70.540,32, dok su iznosi ostalih zahteva ostali nepromenjeni.

1.3. Tužilac je tužbom tražio i zateznu kamatu na glavni dug po domicilnoj kamatnoj stopi počev od dana utuženja pa do isplate.

1.4. Tužilac je zahtevao da mu se dosude troškovi postupka (iznosi plaćeni Arbitraži, te troškovi zastupanja po advokatskoj tarifi).

1.5. Kao dokaze za svoje navode tužilac je uz tužbu i ostale podneske priložio u fotokopijama: ugovor o kupoprodaji od 27. juna 2002 (broj kod tužioca 941), ugovor o kreditu u devizama (kreditna partija 26119/6545-3-00098) od 21. juna 2002. između tužioca i banke K., ugovor o kupoprodaji robe od 24. juna 2002. između tužioca i preduzeća D, nalaz veštaka M od 3. aprila 2006, putne naloge i dokumenta o putnim troškovima nameštenika tužioca u Rumuniju u vezi sa zaključenjem i ispunjenjem ugovora o kupoprodaji, sporazum o prevozu od 31. jula 2002. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, dopis tužioca od 21. avgusta 2002. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, izvozna dozvola od 31. decembra 2002. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, izvod iz trgovinskog registra za tuženog od 27. maja 2001. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, dopis tuženog tužiocu od 13. oktobra 2002. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, spisak radnika tuženog u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, faks poruka tuženog bez datuma (o postavljanju barže za utovar robe 3. avgusta 2002) u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, dopis Ministarstva unutrašnjih poslova Rumunije – Okružnog inspektorata policije u B tužiocu od 26. novembra 2002. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, dopis Ministarstva javnih informacija Rumunije Policijskoj upravi okruga B od 18. novembra 2002. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, faks tuženog tužiocu od 3. marta 2003. u prevodu sa rumunskog na srpski jezik, izvod sa računa tužioca kod banke K za 3. juli 2002, nalog banke K a.d. od 3. jula 2002. o plaćanju prema inostranstvu.

1.6. Uz tužbu tužilac je dostavio specijalno punomoćje kojim je ovlastio J, advokata iz Beograda, da ga zastupa u ovom postupku (tužilac je postupio po

nalogu Arbitraže sa usmene rasprave i dostavio punomoćje u kome je ispravno navedeno prezime punomoćnika).

2.

2.1. Tuženi je, na poziv da dostavi odgovor na tužbu, poslao određenu dokumentaciju, na rumunskom jeziku, bez prevoda na srpski jezik (primljena u Arbitraži 23. juna 2006). Tuženi nije komentarisao dokumentaciju koju je dostavio Arbitraži niti se izjašnjavao na navode tužbe.

2.2. Podneskom primljenim 25. oktobra 2006. tužilac je dostavio Arbitraži prevod na srpski jezik dokumenata koje je dostavio tuženi: ugovor o prenosu udela u tuženom privrednom društvu, zaključak Suda u B od 1. juna 2005. i izjavu o trgovačkoj časti.

VI Razlozi za odluku Arbitraže u pogledu zahteva iz tužbe

1. Arbitražno veće je u raspravljanju spora na usmenoj raspravi održanoj 1. oktobra 2007. izvelo dokaze čitanjem svih pisanih dokaza koje su stranke dostavile (pobrojani u odeljku V obrazloženja ove odluke).

2. Arbitražno veće nije prihvatilo pravne osnove na kojima je tužilac bazirao svoje tužbene zahteve (obzirom da nije vezano pravnim kvalifikacijama tužioca), već je o osnovanosti zahteva odlučivalo uz primenu odredaba Bečke konvencije koje, u skladu sa članom 194 Ustava Srbije, imaju primat nad odredbama unutrašnjeg srpskog prava.

3.

3.1. Podneskom primljenim u Arbitraži 24. maja 2006. tužilac je smanjio tužbeni zahtev za EUR 124.557,18, izjavivši da to čini da bi smanjio arbitražne troškove.

3.2. Arbitražno veće je smatralo da se na situaciju nastalu smanjenjem tužbenog zahteva, a u svetlu obrazloženja koje je za taj postupak tužilac dao, ima primeniti odredba člana 57 stav 5 Pravilnika po kojoj se smatra da je tužba povučena ako stranka ne uplati troškove u roku od 2 meseca od kada je pozvana da to učini, te je donelo odluku iz stava I izreke.

4.

4.1. Arbitražno veće je našlo da su osnovani tužiočev zahtev za vraćanje uplaćenog avansa u iznosu EUR 15.000,00, te je odlučilo kao u stavu II (a) izreke.

4.2.

4.2.1. Prema članu 81 stav 2 Bečke konvencije, ugovorna strana koja je ugovor izvršila može, nakon raskida ugovora, zahtevati od druge ugovorne strane povraćaj onog što je platila na osnovu tog ugovora.

4.2.2. Arbitražno veće je kao nespornu činjenicu utvrdilo da je tužilac, kao kupac po ugovoru o kupoprodaji drvene građe, isplatio avans tuženom kao prodavcu u

iznosu od EUR 15.000,00 na ime avansa za prvu mesečnu isporuku građe, te da mu tuženi taj iznos nije vratio.

4.2.3. Arbitražno veće je našlo da je tuženi, time što nije izvršio prvu isporuku drvene građe, učinio, u odnosu na tu isporuku, povredu ugovora o kupoprodaji u smislu člana 25 Bečke konvencije. Navod tuženog, iznet u njegovom dopisu tužiocu od 13. oktobra 2002, kojim obrazlaže neizvršenje utovara i prevoza prve isporuke postojanjem „situacije koja se odnosi na višu silu“ i „oscilacije rasta i pada nivoa vode“ ne može ga osloboditi odgovornosti za neisporuku. Ovo s toga što, *prima facie*, situacija koju je tuženi u navedenom dopisu tužiocu naveo kao prepreku izvršenju prve isporuke robe ne ispunjava uslove iz člana 79 Bečke konvencije i člana VII (viša sila) ugovora o kupoprodaji od 27. juna 2002. u pogledu dokumentovanja nastale okolnosti. Tuženi je, u situaciji koju je naveo, imao samo pravo da traži izmenu ili raskid ugovora, ali ne i da ne postupa po ugovoru, te da zadržava avans koji je od tužioca kao kupca primio.

4.3.

4.3.1. Prema Bečkoj konvenciji (član 26), ugovor o prodaji robe može se raskinuti obaveštenjem upućenim drugoj ugovornoj strani. Ovo obaveštenje može se dati izričito, ali može biti i prećutno (na primer, zahtev kupca prodavcu da vrati plaćenu cenu i dr). Bitno je da prodavac bude jasno obavešten o kupčevoj nameri da više ne želi da bude obavezan ugovorom o prodaji robe koji je prodavac povredio. U konkretnom slučaju tužilac kao kupac je i preko Ministarstva unutrašnjih poslova Rumunije, te preko Ministarstva javnih informacija Rumunije, nastojao da privoli tuženog da mu vrati primljeni avans, što je, po shvatanju Arbitražnog veća, bilo jasan znak da ugovor smatra raskinutim.

4.3.2. Prema sudskoj i arbitražnoj praksi razvijenoj na odredbama člana 26 Konvencije (a koju, prema članu 7 stav 1 Konvencije, treba uzeti u obzir u primeni Konvencije), izričit raskid ugovora može biti učinjen i u tužbi povodom tog ugovora (koja se dostavlja tuženoj strani na odgovor); u konkretnom slučaju, tužilac je u tužbi izričito naveo da ugovor o kupoprodaji smatra raskinutim, jezikom za koji je Arbitražno veće utvrdilo da nedvosmisleno izražava tužiočevu nameru da više ne bude obavezan tim ugovorom.

4.3.3. Iz korespondencije stranaka proizilazi da su one u prvo vreme po neispunjenju obaveze prve isporuke pregovarale o njenom naknadnom izvršenju, ali ta nastojanja nisu urodila plodom. Praktično je od samog početka bilo jasno, u smislu člana 8 Bečke konvencije, da tužilac nema nameru da izvrši bilo kakvu (ni prvu ni buduće) isporuku prema ugovoru o kupoprodaji.

5.

5.1. Arbitražno veće je ocenilo da je delimično osnovan tužbeni zahtev za naknadu stvarne štete (a) u iznosu od EUR 7.662,10 po osnovu troškova službenih putovanja u Rumuniju (uključujući ovde i troškove prevoza tokom ovih putovanja), te (b) u iznosu od EUR 2.948,62 u vidu kamate na EUR 15.000,00 od 3. jula 2002 (dan plaćanja avansa) do 1. februara 2004 (dan povraćaja kredita banci), te je donelo odluku u stavu II (b) izreke.

5.2. Po odredbama Bečke konvencije (član 81 stav 1), raskidom ugovora o međunarodnoj prodaji robe strane se, pored obaveze povraćaja datog, oslobađaju svojih ugovornih obaveza, izuzev eventualne obaveze naknade štete. U ovu štetu računa se (pored izgubljene dobiti) i stvarno pretrpljena šteta usled povrede ugovora, koju je strana koja je povredila ugovor predvidela ili je morala predvideti u trenutku zaključenja ugovora kao moguću posledicu povrede ugovora, obzirom na činjenice koje su joj tada bile poznate ili morale biti poznate (član 74 Bečke konvencije).

5.3.

5.3.1. Tužiocu je kao stvarno pretrpljenu štetu Arbitražno veće priznalo troškove dnevnica i prevoza koje je imao tokom službenih poseta prodavcu u Rumuniji (od EUR 7.662,10), jer je tuženi u trenutku zaključenja ugovora o kupoprodaji morao predvideti kao mogućnost, poznatu u poslovnoj praksi, da će u slučaju neizvršenja ugovorene isporuke tužilac pokušati da u dobroj veri pregovara sa njim da naknadno ispuni svoju obavezu. Ovo tim pre zbog toga što je tuženi, kako proističe iz korespondencije strana priložene uz tužbu, u prvo vreme po neizvršenoj isporuci u više navrata nagoveštavao tužiocu da će nastojati da naknadno izvrši dugovanu prvu isporuku.

5.3.2. Arbitražno veće je prihvatilo dokaze koje je pružio tužilac o visini ovih troškova, kao i ocenu veštaka angažovanog od strane tužioca, koji je potvrdio visinu troškova.

5.4.

5.4.1. Nadalje, arbitražno veće je stalo na stanovište da je tuženi u trenutku zaključenja ugovora mogao pretpostaviti da će tužilac sredstva za avans po ugovoru o kupoprodaji obezbediti iz bankarskog kredita, jer je opštepoznata i rasprostranjena poslovna praksa da privredni subjekti novčana sredstva pribavljaju iz kredita od poslovnih banaka. Stoga je Arbitražno veće našlo da je, u smislu člana 74 Bečke konvencije, tuženom u trenutku zaključenja ugovora o kupoprodaji drvene građe morala biti poznata okolnost da tužilac može izvršiti uplatu ugovorenog avansa iz sredstava dobijenih kroz određeni bankarski kredit; tuženi je, dakle, morao predvideti mogućnost da tužilac trpi određenu štetu po osnovu kamate na iznos koji je obezbedio putem kredita za uplatu avansa, do dana vraćanja tog kredita, te je takvu štetu dužan i da naknadi tužiocu.

5.4.2 Uvidom u tužiočev ugovor o kreditu sa bankom K Arbitražno veće je utvrdilo da je tužilac prema tom ugovoru banci plaćao kamatu u visini od 12% godišnje na odobreni iznos za uplatu avansa, te je odluku o stvarnoj šteti po ovom osnovu donelo primenom navedene stvarno plaćene kamatne stope. Stoga je Arbitražno veće tužiocu priznalo kao stvarnu štetu kamatu plaćenu na sredstva koja je uzeo od banke da bi platio avans tuženom kao prodavcu, i to od dana uplate avansa (3. juli 2002) do dana vraćanja kredita (1. februar 2004), a po kamatnoj stopi od 12% iz ugovora o bankarskom kreditu (EUR 2.948,62).

6.

6.1. Arbitražno veće je zaključilo da je delimično osnovan tužbeni zahtev na ime izmakle koristi za EUR 1.464,12 te je odlučilo kao u stavu II (c) izreke.

6.2. Arbitražno veće je našlo da je tuženi mogao pretpostaviti da tužilac kupuje od njega topolu radi prerade u građu i dalju prodaju, te da je za količinu za koju mu uplaćuje avans, ugovorio dalju prodaju građe, čime je ispunjen uslov predvidivosti iz člana 74 Bečke konvencije za osnovanost zahteva za naknadu štete.

6.3. Veće je utvrdilo da je tužilac, neposredno pre zaključenja ugovora sa tuženim, zaključio ugovor sa preduzećem D za prodaju topolove građe i odlučilo da tužiocu prizna izgublenu dobit samo u odnosu na količinu drvene građe koja je u vezi sa ovim ugovorom. Veće je prihvatilo troškove proizvodnje i normative za izradu topolove građe iz topole (za 1 kubni metar topolove građe potrebno 1,875 kubnih metara topole), te način obračuna dobiti iz prodaje drvene građe, koji je koristio veštak u nalazu priloženom uz tužbu - ove elemente koje je koristio veštak u izračunavanju dobiti. Veće je primenilo na sastojke ugovora tuženog sa preduzećem D (količina od 40 kubnih metara građe, te cena od EUR 125 po 1 kubnom metru građe) i odmerilo iznos izmakle koristi koji je priznalo tuženom.

7.

7.1. Arbitražno veće je stalo na stanovište da nije osnovan zahtev tužioca za naknadom stvarne štete u vidu kamate u periodu od dana vraćanja kredita do 31. marta 2006. kao dana obračuna te kamate (EUR 3.900,00) pa je donelo odluku kao u stavu III (a) izreke.

7.2. Veće je utvrdilo iz dokaza koje je pružio tužilac da tužiocu nije tekla kamata na kredit prema bančnim uslovima od dana vraćanja kredita (1. februar 2004) do 31. marta 2006 (kao dana obračuna od strane veštaka prema nalazu koji je tužilac priložio uz tužbu). Stoga, Veće nije priznalo tužiocu zahtevani iznos na ime stvarne štete, jer se kao što stvarna šteta eventualno mogla priznati samo kamata koja je stvarno plaćena banci.

8.

8.1. Veće je našlo da nije osnovan tužiočev zahtev za naknadom izgubljene dobiti za EUR 69.076,20, što je razlika između zahtevanog iznosa po ovom osnovu (EUR 70.540,32) i iznosa od EUR 1.464,12, što je iznos priznat na ime izmakle koristi po stavu II (c) izreke.

8.2. Arbitražno veće je ocenilo da izgubljena dobit koju je tužilac odmerio prema pretpostavljenoj dobiti koju bi stekao prodajom građe iz celokupne isporuke (svih šestomesečnih lotova) ne ispunjava uslov predvidivosti koji Bečka konvencija (članom 74) postavlja u materiji naknade štete. Naime, Veće je našlo da u trenutku zaključenja ugovora o kupoprodaji tuženi nije mogao pretpostaviti, niti da postoje okolnosti prema kojima bi mu moralo biti poznato, da je tužilac kao prodavac već bio ugovorio dalju prodaju građe na osnovu celokupne količine od 10.000 kubnih metara topole. Na ovakav zaključak upućuju i odredbe ugovora o kupoprodaji kojima je predviđeno više isporuka, s tim da svaku pojedinačnu isporuku inicira kupac prethodnom uplatom odgovarajućeg avansa, što ukazuje da u momentu zaključenja kupoprodajnog ugovora nije celokupna količina topole mogla biti predviđena za preradu radi dalje prodaje konkretnim kupcima. Tužilac je pružio dokaz da je ugovorio prodaju samo 40 kubnih metara građe (dakle, minimalnu količinu čak i u pogledu celokupne količine prve isporuke od 1.538 kubnih metra topole), čime nije ispunjen ni uslov za određivanje izmakle koristi.

8.3. Iz iznetih razloga Arbitražno veće je odlučilo kao u stavu III (b) izreke.

9.

9.1. Arbitražno veće je našlo da je tužiočev zahtev za isplatom zatezne kamate po domicilnoj kamatnoj stopi na iznose iz glavnog tužbenog zahteva osnovan (stav IV izreke).

9.2. Odluku o kamati u konkretnom slučaju Arbitražno veće je donelo primenjujući odredbu člana 78 Bečke konvencije po kojoj ugovorna strana koja kasni sa isplatom cene ili nekog drugog iznosa duguje kamatu na takav iznos. Takođe, Veće je o kamati odlučivalo primenom odredbe člana 278 srpskog Zakona o obligacionim odnosima po kojoj poverilac ima pravo na zateznu kamatu bez obzira da li je pretrpeo kakvu štetu zbog dužnikove docnje sa ispunjenjem novčane obaveze, te člana 279 stav 2 ovog zakona po kojoj se na iznos neisplaćene kamate može zahtevati zatezna kamata od datuma utuženja.

9.3. Bečka konvencija nije propisala visinu kamatne stope na iznose u docnji. Ni srpsko pravo ne određuje visinu zatezne kamatne stope za plaćanja u stranoj valuti, ali su sudovi i arbitraže utemeljili praksu dosuđivanja kamate po domicilnoj stopi predmetne strane valute.

9.4. Arbitražno veće je stalo na stanovište da se kao domicilna kamata za Evro može uzeti kamata po stopi koju Evropska centralna banka obračunava svojim komitentima za oročene depozite. Evropska centralna banka objavljuje ove kamatne stope u svom Statističkom biltenu, te na informacionom sistemu *Reuters*-a. Kao domicilna kamatna stopa za Evro može se uzeti i tzv. *EURIBOR* kamatna stopa, koja predstavlja međubankarsku kamatnu stopu za depozite u Evrima, koje objavljuje udruženje banaka Evropske unije (*Banking Federation of the EU*) na informacionom sistemu *Reuters*-a. Uvidom u podatke o ove dve kamatne stope, Arbitražno veće je utvrdilo da su one identične.

9.5. Arbitražno veće je pošlo od ustaljene prakse Spoljnotrgovinske arbitraže da kamatu dosuđuje precizno određujući visinu relevantne domicilne kamatne stope. Uvidom u podatke o kamati koju objavljuje Evropska centralna banka i Udruženje banaka Evropske unije, Veće je utvrdilo da je prosečna kamatna stopa u periodu na koji se odnosi tužbeni zahtev za Evro bila 3,5% godišnje. Stoga, veće je na dosuđene osnovne iznose dosudilo navedenu kamatnu stopu na dosuđene iznose.

10.

10.1. Arbitražno veće je utvrdilo da je tužilac platio Arbitraži na ime registracionih troškova dinara 14.279,00, a na ime arbitražnih troškova dinara 285.520,63, što ukupno čini dinara 299.799,63.

10.2. U dosuđivanju arbitražnih troškova Arbitražno veće vodilo se pravilom uspeha u sporu, te je, imajući u vidu da je tužilac u ovom sporu uspeo sa 27,07%, dosudio da tuženi plati tužiocu 27,07% arbitražnih troškova. Primena ovog procenta na ukupan iznos registracionih i arbitražnih troškova od dinara 299.799,63 daje iznos od dinara 81.155,76.

10.3. Arbitražno veće je ustanovilo da troškovi zastupanja tužioca po Advokatskoj tarifi Advokatske komore Srbije iznose ukupno dinara 67.500,00 (3 puta po dinara 22.500,00 – za dva podneska i jedno zastupanje na raspravi). Arbitražno veće je prihvatilo da tuženi nadoknadi tužiocu troškove zastupanja u punom iznosu, jer bi iznos ovih troškova bio isti i u slučaju da je celokupni tužbeni zahtev usvojen (to što tužilac nije u potpunosti uspeo u sporu nije uticalo na iznos troškova zastupanja).

10.4. Ukupne dosuđene troškove od dinara 148.655,76 (dinara 81.155,76 po tač. 10.2. plus dinara 67.500,00 po tač. 10.3) Veće je preračunalo u Evre uz primenu srednjeg zvaničnog kursa u Beogradu na dan donošenja odluke (1 EUR = dinara 78,8946), što čini EUR 1.884,23, što je dosuđeno stavom V izreke odluke.

VII Konačnost odluke

1. Po članu 64 Zakona o Arbitraži (Službeni glasnik Srbije 46/2006) i članu 56 stav 1 Pravilnika o Spoljnotrgovinskoj arbitraži pri Privrednoj komori Srbije, ova arbitražna odluka je konačna i protiv nje nema mesta žalbi. Ona ima snagu pravnosnažne presude redovnog suda Republike Srbije.

U Beogradu,
1. oktobar 2007.

Zapisničar

Arbitražno veće

D

[arbitri1, 2 i 3 potpisani]